

ជំពូក ៣

ក្រមខ័ណ្ឌច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ

Relevant Law and Regulation

ជំពូកទី ៣

ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធ

៣.១ ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ឆ្នាំ ១៩៩៦

ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភាជាតិ និងប្រកាសឱ្យប្រើ ដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម ១២៩៦/៣៦ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៦ ។ ច្បាប់នេះមានគោលដៅ :

- ការពារលើកតម្កល់គុណភាពបរិស្ថាន និងសុខភាពពលរដ្ឋ ដោយធ្វើការទប់ស្កាត់ការកាត់បន្ថយ និងការត្រួតពិនិត្យ ការបំពុល ។
- វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានមុននឹងចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលចំពោះគម្រោងដែលបានស្នើឡើង ។
- ធានាឱ្យមានការអភិរក្ស ការអភិវឌ្ឍន៍ ការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ដោយសមហេតុផល និងប្រកបដោយ និរន្តរភាព និងភាពស្ថិតស្ថេរនូវធនធានធម្មជាតិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។
- លើកទឹកចិត្ត និងផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យសាធារណជនចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។
- បង្ក្រាបអំពើទាំងឡាយណាដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន ។

ទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិច្បាប់នេះ បានតម្រូវឱ្យបណ្តាក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍វាយ តម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន (EIA) ឬ របាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ (ESIA) ។ ផ្នែកលើច្បាប់ នេះ បានចែងនៅក្នុងមាត្រាទី៦ និង៧ នៃជំពូកទី៣ ដូចតទៅ :

- **មាត្រា៦** : ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានត្រូវអនុវត្តលើគម្រោង និងសកម្មភាពរបស់ឯកជន ឬ សាធារណៈ ហើយត្រូវបានពិនិត្យ និងវាយតម្លៃដោយក្រសួងបរិស្ថាន មុនដាក់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេច ។
ការវាយតម្លៃនេះត្រូវ អនុវត្តផងដែរ ចំពោះសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការ ហើយដែលពុំទាន់បាន វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននៅឡើយ ។
បែបបទនៃកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យតាមសំណើរបស់ក្រសួង បរិស្ថាន ។ ប្រភេទ និងទំហំគម្រោង និងសកម្មភាពដែលបានស្នើឡើង ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុង ដំណើរការ ទាំងឯកជន និងសាធារណៈ ដែលត្រូវមានការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននេះ ត្រូវកំណត់ដោយ អនុក្រឹត្យតាមសំណើរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។
- **មាត្រា៧** : ចំពោះរាល់ពាក្យសុំធ្វើគម្រោងវិនិយោគ និងរាល់គម្រោងដែលរដ្ឋស្នើឡើង ត្រូវមានការវាយតម្លៃហេតុ ប៉ះពាល់បរិស្ថាន (EIA) ឬ ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ (ESIA) ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៦ នៃច្បាប់នេះ ។ ក្រសួងបរិស្ថានត្រូវពិនិត្យ និងផ្តល់យោបល់លើ (IEIA) ឬ (ESIA) ទៅអង្គការមានសមត្ថកិច្ច ក្នុងរយៈពេលដូចបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

៣.២ ច្បាប់ស្តីពីការងារ ឆ្នាំ ១៩៩៧

ច្បាប់ស្តីពីការងារ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ១០ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។ នាសម័យប្រជុំលើកទី ៧ នីតិកាល ទី១ ដែលមានដូចតទៅ :

- **មាត្រា២២៩ :** គ្រប់គ្រឹះស្ថាន និងទីកន្លែងធ្វើការ ត្រូវរក្សាឱ្យបានស្អាតហើយបង្ហាញថា មានលក្ខខណ្ឌអនាម័យ និងសភាព សុខសប្បាយជានិច្ច ឬជាទូទៅត្រូវឱ្យមានលក្ខខណ្ឌការងារជាចាំបាច់សំរាប់សុខភាពរបស់កម្មករ និយោជិត ។

ក្រសួងទទួលបន្ទុកវិស័យការងារ និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ត្រូវរៀបចំធ្វើប្រកាសដើម្បីតាមដានត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តន៍ មាត្រានេះ សំរាប់ឱ្យបាននៅគ្រប់គ្រឹះស្ថាន ដែលស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះ ជាពិសេសដែលពាក់ព័ន្ធដល់ :

- គុណភាពនៃទីកន្លែងធ្វើការ
- ការបោសសំអាត
- បំបន់កំណូសុខាភិបាលដែលត្រូវមានសំរាប់សេចក្តីត្រូវការរបស់បុគ្គលិក
- ភេសជ្ជៈ និងអាហារ
- ការស្នាក់នៅដោយថាហេតុរបស់បុគ្គលិក
- ប៉ុស្តិ៍ការងារ និងការរៀបចំអាសនៈធ្វើការ
- វិធានការសំរាប់ធ្វើឱ្យខ្យល់ចេញចូលបានស្រួល និងការសំអាតបរិយាកាស កន្លែងធ្វើការ
- ឧបករណ៍ការពារផ្ទាល់ខ្លួន និងសំលៀកបំពាក់ការងារ
- ពន្លឺ និងសំលេងក្នុងកន្លែងធ្វើការ

- **មាត្រា២៣០ :** គ្រប់គ្រឹះស្ថាន និងទីកន្លែងធ្វើការត្រូវរៀបចំយ៉ាងណាឱ្យមានការធានាសុវត្ថិភាពរបស់កម្មករ និយោជិត ។ គ្រឿងម៉ាស៊ីន គ្រឿងយន្ត បរិធានសំរាប់ការបញ្ជូនឧបករណ៍តូចធំ និងម៉ាស៊ីន ត្រូវដាក់និងរៀបចំក្នុង លក្ខខណ្ឌប្រសើរបំផុតនៃសន្តិសុខ ។ ការចាត់ចែងការងារបច្ចេកទេសដែលប្រើប្រាស់សំភារៈ ឧបករណ៍តូចធំ ម៉ាស៊ីន ឬផលិតផលប្រើប្រាស់រួចត្រូវទុកដាក់ឱ្យបានល្អ ដើម្បីធានាសន្តិសុខរបស់កម្មករនិយោជិត ។

ប្រកាសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២២៩ ក៏កំណត់ផងដែរនូវវិធានការសំរាប់អនុវត្តមាត្រានេះ ពិសេសដែលពាក់ ព័ន្ធដល់:

- ហានិភ័យនៃការជ្រុះធ្លាក់
- ការប្តូរទីតាំងនៃវត្ថុធ្ងន់ៗ
- ការការពារម៉ាស៊ីន និងបរិធានដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់
- វិធានការការពារដែលត្រូវចាត់ចែងឱ្យមានក្នុងករណីធ្វើការក្នុងកន្លែងចង្អៀត ឬស្ថានភាពការងារដាច់តែឯង
- ហានិភ័យនៃការហៀរចេញវត្ថុរាវ
- ការការពារអគ្គិភ័យ ។

- **មាត្រា២៩៦** : ក្រសួងទទួលបន្ទុកវិស័យការងារ និងក្រសួងសុខាភិបាលត្រូវចេញប្រកាសរួមគ្នាដាក់ :

ក- លក្ខខណ្ឌរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃក្រុមពេទ្យការងារ ។

ខ- រយៈពេលអតិបរមាដែលពេទ្យការងារត្រូវធ្វើការបំរើបុគ្គលិក នៃគ្រឹះស្ថានដែលច្បាប់បានចង្អុលស្របទៅ តាមចំនួនបុគ្គលិកនិងប្រភេទនៃសកម្មភាពព្រមទាំងមុខការជាចាំបាច់ ។

គ- ពេលវេលានិងខ្លឹមសាររបាយការណ៍ដែលសហគ្រាស ឬតំណាងក្រុមអន្តរសហគ្រាសត្រូវធ្វើ អំពីការរៀបចំ ការប្រព្រឹត្តិទៅ និងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុនៃក្រុមពេទ្យ ។

- **មាត្រា២៩៧** : ត្រូវចាត់ទុកគ្រោះថ្នាក់ការងារ គ្រោះថ្នាក់ដែលកើតឡើងដោយធ្វើការ ឬក្នុងពេលធ្វើការ ទោះ ដោយហេតុយ៉ាងណាក៏ដោយ ហើយទោះមានកំហុសមកពីកម្មករនិយោជិត ឬគ្មានក៏ដោយ គឺគ្រោះថ្នាក់ដែលធ្លាក់ លើរូបកាយកម្មករនិយោជិតក្នុងពេលធ្វើការឱ្យនិយោជក ឬនាយកសហគ្រាស ឬធ្លាក់លើសិស្សវិជ្ជាជីវៈ មានលក្ខណៈ ក្តី ឥតលក្ខណៈក្តី កាន់មុខងារជាអ្វីនៅទីកន្លែងណាក៏ដោយ ។

ម្យ៉ាងទៀតត្រូវចាត់ទុកជាគ្រោះថ្នាក់ការងារដែរ ចំពោះគ្រោះថ្នាក់ណាដែលធ្លាក់លើកម្មករនិយោជិតក្នុងពេលដែល សាមីខ្លួន ធ្វើដំណើរពីលើស្ថានខ្លួនត្រង់ឆ្ពោះទៅទីកន្លែងធ្វើការ ឬវិលមកវិញដោយគ្មានឈប់ ឬដោយគ្មានវាងទៅ ទីកន្លែងផ្សេងជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬក្រៅពីការងារដែលគេតម្រូវឱ្យទៅ ។

ជម្ងឺបណ្តាលមកពីវិជ្ជាជីវៈទាំងអស់ ដូចមានបញ្ជាក់ក្នុងច្បាប់ ត្រូវចាត់ទុកជាគ្រោះថ្នាក់ការងារ ហើយទទួលបាន ជួសជុលដូចគ្នាដែរ ។

- **មាត្រា២៩៩** : នាយកសហគ្រាស ត្រូវទទួលខុសត្រូវលើគ្រោះថ្នាក់ការងារទាំងអស់ ដូចមានរៀបរាប់ក្នុងមាត្រា ខាងលើនេះ ទោះបីលក្ខន្តិកៈផ្ទាល់ខ្លួនរបស់កម្មករនិយោជិតម្នាក់ៗនោះ មានលក្ខណៈយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

ការទទួលខុសត្រូវដូចគ្នានេះ ត្រូវអនុវត្តលើ :

- អ្នកគ្រប់គ្រងគ្រឹះស្ថានព្យាបាលជន ចំពោះតែបុគ្គលិកដែលអ្នកគ្រប់គ្រងនេះប្រើ
- ជនដែលមានវិជ្ជាជីវៈសេរី ចំពោះតែគ្រោះថ្នាក់លើកម្មករនិយោជិតរបស់ជននោះ
- សហគ្រាសសិប្បកម្ម ចំពោះកម្មករនិយោជិតក្រៅពីប្រពន្ធកូនរបស់សិប្បករ
- ម្ចាស់ផ្ទះ ចំពោះតែគ្រោះថ្នាក់លើអ្នកបំរើក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន
- សហគ្រាសកសិកម្ម ចំពោះគ្រោះថ្នាក់នៃកម្មករនិយោជិតក្នុងសហគ្រាសនោះ ។

ក្រៅពីប្រភេទដូចមានចែងជាក់លាក់ក្នុងកថាខ័ណ្ឌខាងលើនេះ ជនណាដែលទទួលកម្មករនិយោជិតឱ្យប្រកប ការណាមួយជាប្រាកដ និងម្តងម្កាលឱ្យខ្លួន ត្រូវតែជួសជុលគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗដែលកម្មករនិយោជិតត្រូវរងគ្រោះ ក្នុង ឱកាសដែលបំពេញការងារនោះ ។

- **មាត្រា២៩០** : នាយកសហគ្រាសគ្រប់រូបត្រូវចាត់ ឬប្រើឱ្យគេចាត់វិធានការចាំបាច់ទាំងអស់ ដើម្បីបង្ការគ្រោះថ្នាក់ ការងារផ្សេងៗ ។

៣.៣ ច្បាប់ភូមិបាល ឆ្នាំ ២០០១

ច្បាប់ភូមិបាលនេះត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុម័តនៅថ្ងៃទី ២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០១ នាសម័យប្រជុំ រដ្ឋសភាលើកទី ៦ នីតិកាលទី ២ ។

- **មាត្រា ១:** ច្បាប់នេះមានគោលដៅកំណត់អំពីរបបកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុទាំងឡាយនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងគោលបំណងធានាការពារសិទ្ធិនៃ កម្មសិទ្ធិ និងសិទ្ធិផ្សេងៗទៀត លើអចលនវត្ថុស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិ នៃរដ្ឋ ធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ ១៩៩៣ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។
- **មាត្រា ៣:** ជនគ្រប់រូបត្រូវគោរពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងកម្មសិទ្ធិឯកជនស្របច្បាប់លើអចលនវត្ថុ ។ ការគ្រប់គ្រង ផ្នែករដ្ឋបាលសុរិយោដី លើអចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុទាំង ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ។ បទបញ្ជា និងនីតិវិធី នៃការគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ នឹងត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។
- **មាត្រា ៥:** គ្មានបុគ្គលណាមួយត្រូវបានគេដកហូតកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានទេ ប្រសិនបើការដកហូតនេះ មិនមែនដើម្បី ប្រយោជន៍សាធារណៈ ។ ការដកហូតត្រូវធ្វើទៅតាមទម្រង់ និងនីតិវិធីបញ្ញត្តិដោយច្បាប់ និងបទបញ្ជាបន្ទាប់ពីបាន ផ្តល់សំណងជាមុនដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ។
- **មាត្រា ៧:** របបកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុមុនឆ្នាំ ១៩៧៩ មិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ ។
- **មាត្រា ៣០:** បុគ្គលទាំងឡាយដែលបានអាស្រ័យផលនៃភោគៈដោយសន្តិវិធី និងមិនមានការជំទាស់ចាប់ពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំយ៉ាងតិច គិតមកដល់កាលបរិច្ឆេទនៃការប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់នេះលើអចលនវត្ថុ ដែលមានលក្ខណៈត្រឹម ត្រូវតាមច្បាប់ក្នុងការកាន់កាប់ជាឯកជន មានសិទ្ធិស្នើសុំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិស្ថាពរ ។ ក្នុងករណីមានការជំទាស់ដល់ការ ផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិស្ថាពរនេះ អ្នកតវ៉ាត្រូវយកកស្តតាមមកបញ្ជាក់ថា ខ្លួនឯងផ្ទាល់បានបំពេញលក្ខខ័ណ្ឌនៃភោគៈ ដោយសន្តិវិធី និងមិនមានការជំទាស់ចាប់ពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ នៅលើអចលនវត្ថុដែលមានជំទាស់ ឬយកកស្តតាមដែល ថា ខ្លួនបានទិញអចលនវត្ថុ នោះពីភោគីដើម ឬពីសិទ្ធិវន្តស្របច្បាប់ ឬអ្នកទទួលផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ឬពីសន្តតិជនរបស់ខ្លួន ។
- **មាត្រា ៤២:** បុគ្គលទាំងឡាយណាដែលមិនបានចុះបញ្ជីភោគៈស្របច្បាប់របស់ខ្លួន ដោយហេតុមិនបានដឹងឬដោយ ឆ្កែសប្រហែស អ្នកនោះនៅតែមានសិទ្ធិត្រូវបានការពារតាមអំណាចនៃមាត្រា ២៩ មាត្រា ៣០ និងមាត្រា ៣១ នៃច្បាប់នេះ ។
- **មាត្រា ៤៣:** ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋ មិនអាចជាកម្មវត្ថុនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិបានឡើយ ទោះក្នុងករណីណា ក៏ដោយ ។ ស្ថានភាពនៃអ្នកកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋនៅតែមិនទៀងទាត់ និងខុសច្បាប់ដដែល ប្រសិនបើស្ថានភាពនោះមិនកើតចេញពីការអនុញ្ញាតតាមបែបផែនដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ទេនោះ ។ បុគ្គល កាន់កាប់ខុសច្បាប់ត្រូវបង្ខំឱ្យចាក់ចេញជាបន្ទាន់ ហើយត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ២៥៩ នៃច្បាប់ នេះ ។ បុគ្គលកាន់កាប់ខុសច្បាប់គ្មានសិទ្ធិទាមទារសំណងសំរាប់ចំណាយលើការងារ និង ការរែកលំអរដែលខ្លួនបាន ធ្វើនៅលើអចលនវត្ថុនោះឡើយ ។

- **មាត្រា ៥៨:** សម្បទានដី អាចធ្វើឡើងបានតែនៅលើដីដែលជាចំណែកនៃទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់ រដ្ឋ ។ សម្បទានដីមិនអាចប៉ះពាល់ផ្លូវគមនាគមន៍ ដីចំណីផ្លូវ និងដីចាំបាច់សំរាប់ថែទាំ ក៏ដូចជាផ្លូវទឹក ត្រពាំង បឹង និងដែនទឹកបម្រុងដែលមានប្រយោជន៍ដល់ការរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋឡើយ ។
- **មាត្រា ៥៩:** សម្បទានដីអាចមានទំហំច្រើនបំផុតត្រឹមតែ ១០.០០០ (មួយម៉ឺនហិកតា) ហិកតា ។ សម្បទានដីដែលសម្រេចហើយ ហើយមានទំហំលើសពីទំហំកំណត់ខាងលើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើការកាត់បន្ថយនេះមានឥទ្ធិពលធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍អាជីវកម្មដែលកំពុងមានដំណើរការ សម្បទានិកអាចនឹងទទួលបានការលើកលែងជាពិសេស ។ នីតិវិធីនៃការកាត់បន្ថយ និងការលើកលែង ជាពិសេសត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។ ត្រូវបានហាមឃាត់ការចេញលិខិតសម្បទានដីច្រើនកន្លែងឱ្យបុគ្គលតែម្នាក់ ឬ ឱ្យនីតិបុគ្គលច្រើនតែគ្រប់គ្រងដោយរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលដដែលៗ ដែលមានទំហំសរុបធំជាងទំហំដែលបានកំណត់នៅវាក្យខ័ណ្ឌខាងលើ ។

៣.៤ ច្បាប់ស្តីពីព្រៃឈើ ឆ្នាំ ២០០២

ច្បាប់ស្តីពីព្រៃឈើ ត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភាជាតិ និងប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម /០៨០២/០១៦/៣១ សីហា ២០០២ , អនុម័តនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០២ ។ ច្បាប់នេះមានមាត្រាចំនួនខាងក្រោម ដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងគំរោង :

- **មាត្រា ១ :** ច្បាប់នេះកំណត់អំពីក្របខ័ណ្ឌនៃការគ្រប់គ្រង ការប្រមូលផល ការប្រើប្រាស់ ការធ្វើអាជីវកម្ម ការអភិវឌ្ឍន៍ និង ការអភិរក្សព្រៃឈើនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។
គោលបំណងនៃច្បាប់នេះ គឺធានានូវការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយនិរន្តរភាព ដើម្បីផលប្រយោជន៍សង្គម សេដ្ឋកិច្ច និង បរិស្ថានរួមទាំងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងមរតកវប្បធម៌ ។
- **មាត្រា ២ :** ច្បាប់នេះមានវិសាលភាពអនុវត្តលើរាល់ព្រៃឈើទាំងអស់ ទោះជាប្រភេទព្រៃនោះកើតឡើងដោយធម្មជាតិក្តី ឬ ដោយដាំក្តី ។ រដ្ឋធានាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីនូវផលអនុផលព្រៃឈើរបស់សមាគមន៍មូលដ្ឋានក្រោមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ឬ ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។
- **មាត្រា ៣ :** ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើត្រូវស្ថិតនៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចទូទៅ រ៉ែក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។ ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើចម្រុះ ស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់មួយដោយឡែក ។
រដ្ឋផ្តល់សិទ្ធិគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិដល់ក្រសួងបរិស្ថាន ក្រោមបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៦ ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើត និង ការកំណត់តំបន់ការពារ ធម្មជាតិ ចុះថ្ងៃទី ០១ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៣ និង លិខិតបទដ្ឋានច្បាប់ផ្សេងទៀត ។
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ មានសិទ្ធិសហការធ្វើសកម្មភាពពង្រឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់ ចំពោះរាល់បទល្មើសព្រៃឈើដែលកើតមាននៅក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិក្រោមការសម្របសម្រួលជាមួយក្រសួងបរិស្ថាន ស្របតាមបទបញ្ញត្តិ ដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី ១៤ នៃច្បាប់នេះ ។

សកម្មភាពនេះនឹងមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សមត្ថកិច្ចគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និង ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិឡើយ ។

- **មាត្រា៩ :** ក្នុងការអនុវត្តន៍ច្បាប់នេះ រាល់ការសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលមានសក្តានុពលចំពោះផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរទៅលើប្រជាជនទូទៅ លើជីវភាពសមាគមន៍មូលដ្ឋាន និង លើធនធានព្រៃឈើនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវមានការចូលរួមជាសាធារណៈ ។

សកម្មភាពចំបងៗ ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រព័ន្ធសង្គ្រោះព្រៃឈើ ដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់ដល់សង្គម និង បរិស្ថាន ចាំបាច់ត្រូវមានការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និង ផលប៉ះពាល់សង្គម ដោយផ្អែកតាមក្រុមបច្ចេកទេស គ្រប់គ្រងព្រៃឈើកម្ពុជា និង ស្របតាមច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និង ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។ ឯកសារនៃការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និង ផលប៉ះពាល់សង្គម ត្រូវផ្តល់ជូនសំរាប់ការចូលរួមផ្តល់មតិជាសាធារណៈបាន ។

រាល់ការសម្រេចចុងក្រោយលើរាល់សកម្មភាពចំបងៗ ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រព័ន្ធសង្គ្រោះព្រៃឈើរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវពិចារណាលើអនុសាសន៍ ចុងក្រោយនៃការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងផលប៉ះពាល់សង្គម ។ ការសម្រេចចុងក្រោយណាមួយក្រោមមាត្រានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ។

- **មាត្រា១០ :** សម្បត្តិព្រៃឈើអចិន្ត្រៃយ៍រួមមាន៖

- ១- ព្រៃបម្រុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ។
- ២- ព្រៃឯកជន ។

ព្រៃបម្រុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍រួមមានបីប្រភេទ៖

- ១- ព្រៃផ្តល់ផលត្រូវបានរក្សាទុកសំរាប់ផលិតកម្មផល អនុផលព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដែលក្នុងនោះមុខងារការពារត្រូវចាត់ទុកជាអាទិភាពបន្ទាប់ ។ ព្រៃផ្តល់ផលមានជាអាទិ៍៖

- ព្រៃសម្បទាន
- ព្រៃផ្តល់ផលក្រៅពីព្រៃសម្បទាន
- ព្រៃឈើត្រូវស្តារឡើងវិញ
- ផ្ទៃដីព្រៃបម្រុងទុកសំរាប់ដាំដើមឈើឡើងវិញ ឬ ចំការព្រៃឈើ
- ផ្ទៃដីព្រៃបម្រុងទុកសំរាប់បន្តពូជព្រៃឈើ
- ផ្ទៃដីព្រៃវិវិល
- ព្រៃសហគមន៍ក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង ។

- ២- ព្រៃការពារត្រូវបានរក្សាទុកជាចំបង ដើម្បីការពារប្រព័ន្ធសង្គ្រោះព្រៃឈើ និងធនធានធម្មជាតិ ។

ព្រៃការពារមានជាអាទិ៍៖

- ព្រៃបម្រុងទុកសំរាប់ប្រព័ន្ធសង្គ្រោះព្រៃឈើពិសេស
- ព្រៃសំរាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ

- ព្រៃនិយតកម្មប្រភពទឹក
- ព្រៃការពារទីជំរាល
- ព្រៃលំហែកំសាន្ត
- សួនភូតតាម
- ព្រៃជំនឿសាសនា ។

ព្រៃការពារនេះអាចអនុញ្ញាតឱ្យប្រមូលផល អនុផលព្រៃឈើជាលក្ខណៈប្រពៃណី ដែលមានផលប៉ះពាល់ទាប ដោយសហគមន៍មូលដ្ឋាន ។

៣- ផ្ទៃដីព្រៃសំរាប់ផ្ទេរដើម្បីគោលបំណងអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងទៀត ជាដីទំនេរដុះរុក្ខជាតិ ព្រៃបន្ទាប់បន្សំ ដែល មិនទាន់ស្ថិតនៅក្នុងការប្រើប្រាស់របស់វិស័យណាមួយនៅឡើយ ត្រូវតែដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់នៃ ព្រៃបំរុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍រហូតដល់មានការសម្រេចឱ្យប្រើប្រាស់ និងអភិវឌ្ឍន៍សំរាប់គោលបំណងផ្សេង ទៀតដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ។

ព្រៃឯកជនត្រូវថែរក្សាដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ និងមានសិទ្ធិទទួលផលប្រយោជន៍ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រមូល ផលប្រើប្រាស់ លក់ចែកចាយ ផលិតផលរបស់ខ្លួនដោយផ្ទាល់ ។

- **មាត្រា១២** : រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មានសិទ្ធិអំណាចរំសាយចំណាត់ថ្នាក់ព្រៃឈើណាមួយពី ព្រៃបំរុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ។

ការសម្រេចបែបនេះត្រូវស្ថិតនៅក្នុងផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និង មានសង្គតិភាពជាមួយគោលនយោបាយ វិស័យ ព្រៃឈើជាតិ ផែនការគ្រប់គ្រងវិស័យព្រៃឈើជាតិ និងទិន្នន័យបច្ចេកទេសសង្គម សេដ្ឋកិច្ច ដែលផ្តល់ដោយក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។ ស្របតាមបទបញ្ញត្តិ ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់នេះ ការរំសាយចំណាត់ថ្នាក់ណា មួយនៃព្រៃ បំរុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ សំរាប់គោលបំណងមិនមែនព្រៃឈើ ត្រូវពិចារណាលើអាទិភាពដូចខាងក្រោម៖

- ១- ផ្ទៃដីព្រៃសំរាប់ផ្ទេរដើម្បីគោលបំណងអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងទៀត ។
 - ២- ដីព្រៃបំរុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ផ្សេងទៀត ដែលតម្រូវការបច្ចុប្បន្នខ្ពស់ជាងតម្រូវការដែលកំណត់ក្នុងមក ។
- ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ អាចស្នើសុំរាជរដ្ឋាភិបាលកំណត់រកផ្ទៃដីព្រៃទំនេរផ្សេងទៀត ដើម្បីជំនួយ ផ្ទៃដី ព្រៃបំរុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ដែលបានរំសាយក្នុងគោលបំណងការពារ និង ដាំព្រៃឡើងវិញ ដើម្បីរក្សាគំរូបជា អចិន្ត្រៃយ៍ ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ អាចស្នើសុំរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចធ្វើការផ្លាស់ប្តូរចំណាត់ថ្នាក់ព្រៃណាមួយ នៅក្នុង ដែនព្រៃបំរុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ដោយផ្អែកលើទិន្នន័យសិក្សាថ្មី និងមុខងាររបស់ដីព្រៃនោះ ។ រាល់សម្រេចរំសាយចំណាត់ថ្នាក់ព្រៃឈើ ដូចមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី១ និងការផ្លាស់ប្តូរចំណាត់ថ្នាក់ព្រៃឈើដូចមាន ចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី៣ នៃមាត្រានេះត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

- **មាត្រា៣៧** : សហគមន៍មូលដ្ឋាន ដែលប្រកបរបររចំការពនេចរមានលក្ខណៈប្រពៃណី អាចអនុវត្តលើដីកម្ម សិទ្ធិ សហគមន៍ជនជាតិភាគតិច ដែលបានចុះបញ្ជីការរួចហើយជាមួយរដ្ឋ ។ ផ្នែករដ្ឋបាលព្រៃឈើនៃមូលដ្ឋាននេះ

ត្រូវផ្តល់ការអនុញ្ញាតិការគ្រប់គ្រង និងការត្រួតពិនិត្យនៃសកម្មភាពនេះ ដែលជាផ្នែកមួយនៃផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃ សហគមន៍នោះ ។ ការអនុវត្តន៍ចំការពនេចរ ត្រូវហាមឃាត់ចំពោះព្រៃធម្មជាតិមិនទាន់ ប៉ះពាល់ក្នុងដែនព្រៃបម្រុង ទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ។ ដីព្រៃឈើដែលរៀបចំបម្រុងសំរាប់ចំការពនេចរ ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

- **មាត្រា៣៩** : គ្មានរូបវន្តបុគ្គលណាមួយមានសិទ្ធិផ្តល់ការអនុញ្ញាតិ ទោះដោយផ្ទាល់ក្តី ឬ ដោយប្រយោលក្តី ឱ្យ កាប់ដើមឈើ ឬ ធ្វើសកម្មភាពគ្រប់យ៉ាង ដើម្បីប្រមូលផល អនុផលព្រៃឈើ ឬ កាន់កាប់ដីក្នុងដែនព្រៃបម្រុងទុក អចិន្ត្រៃយ៍ ផ្ទុយនឹងបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះឡើយ ។

- **មាត្រា៤០** : ចំពោះសហគមន៍មូលដ្ឋានរស់នៅក្នុង ឬ ក្បែរដែនព្រៃបម្រុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ រដ្ឋត្រូវទទួលស្គាល់ និង ធានា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន នោះសំរាប់គោលបំណងទំនៀមទំលាប់ ជំនឿ សាសនា និងការរស់នៅ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រានេះ ។

សិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីលើផល អនុផលព្រៃឈើដោយសហគមន៍មូលដ្ឋាន មិនតម្រូវឱ្យមានលិខិតអនុញ្ញាតិ ប្រមូលផលឡើយ ។ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីក្រោមមាត្រានេះរួមមាន :

- ១- ការរើសប្រមូលឈើងាប់ ការបេះផ្លែឈើព្រៃ ការរុករកឃ្នុំ ការចោយកង្វែរ និង រុករកអនុផលព្រៃឈើ ដទៃទៀតទាំងអស់ ។
- ២- ការប្រើប្រាស់ឈើមកសង់លំនៅដ្ឋាន ក្រោលសត្វ របង និង សំរាប់ធ្វើឧបករណ៍កសិកម្ម ។
- ៣- ការច្រូតយកស្មៅ ឬ លែងសត្វពាហនៈឱ្យស៊ីស្មៅក្នុងព្រៃ ។
- ៤- ការប្រើប្រាស់ផល អនុផលព្រៃឈើផ្សេងទៀតស្របតាមការប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណី ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ។
- ៥- សិទ្ធិដោះដូរ ឬ លក់អនុផលព្រៃឈើដោយពុំចាំបាច់មានលិខិតអនុញ្ញាតប្រសិនបើការលក់ដូរនេះមិនគំរាម កំហែង ដល់និរន្តរភាពព្រៃឈើ ។ អតិថិជន ឬ ភាគីទីបីណាមួយដែលបានប្រមូលទិញអនុផលព្រៃឈើទាំង នោះពីសហគមន៍មូលដ្ឋាន ក្នុងគោលដៅពាណិជ្ជកម្មស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះអាចធ្វើការដឹកជញ្ជូន ទៅកាន់បានដោយតម្រូវឱ្យមានលិខិតអនុញ្ញាតដឹកជញ្ជូនក្រោយពេលបានបង់ថ្លៃសួយសារ និងបុព្វលាភលើ អនុផលព្រៃឈើទាំងនោះរួច ។

សហគមន៍មូលដ្ឋានមិនអាចផ្ទេរសិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីឱ្យទៅភាគីទីបីបានឡើយ ទោះបីជាមានកិច្ចព្រមព្រៀង ទៅវិញមកក្តី ឬស្ថិតក្រោមកិច្ចសន្យាក្តី ។ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីត្រូវ :

- ១- ស្របតាមលំនឹងធម្មជាតិ មាននិរន្តរភាពចំពោះធនធានព្រៃឈើ និងគោរពសិទ្ធិអ្នកដទៃ ។
- ២- ស្របតាមការអនុញ្ញាតិ និង ការហាមឃាត់ ដែលកំណត់ដោយបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។

- **មាត្រា៤១** : រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទមានសិទ្ធិប្រគល់ផ្នែកណាមួយនៃព្រៃបម្រុងទុក អចិន្ត្រៃយ៍ឱ្យទៅសហគមន៍ដែលរស់នៅក្នុង ឬ ជិតតំបន់ព្រៃឈើក្រោមរូបភាពជាព្រៃសហគមន៍ ។

- **មាត្រា៤២** : ខ័ណ្ឌរដ្ឋបាលព្រៃឈើ តាមរយៈដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសមត្ថកិច្ចពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតមាន ភារកិច្ចសិក្សារៀបចំព្រៃបម្រុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ដើម្បីបង្កើតជាព្រៃសហគមន៍ ដោយកំណត់ព្រំប្រទល់ច្បាស់លាស់ និង

មានទំហំសមស្រប ផ្អែកតាមលទ្ធភាពធនធានព្រៃឈើ និង តម្រូវការប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីរបស់សហគមន៍ ។
នាយខ័ណ្ឌរដ្ឋបាលព្រៃឈើមានសិទ្ធិសម្រេចចុះកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសហគមន៍
ជាមួយសហគមន៍មូលដ្ឋានណាមួយដែលរស់នៅក្នុង ឬក្បែរដែនព្រៃបម្រុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ។ កិច្ចព្រមព្រៀងនេះត្រូវ
មានសុពលភាពមិនលើសពីរយៈពេលដប់ប្រាំ (១៥) ឆ្នាំ តែអាចពន្យារលំដាប់ ដោយផ្អែកលើរបាយការណ៍ពិនិត្យ និង
វាយតម្លៃឡើងវិញរបស់ថ្នាក់ផ្នែករដ្ឋបាលព្រៃឈើ ។

- **មាត្រា៩៥ :** ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ត្រូវទទួលស្គាល់ព្រៃពាក់ព័ន្ធដ៏ទៀតសាសនារបស់សហគមន៍
មូលដ្ឋានដែលរស់នៅក្នុង ឬ ក្បែរព្រៃនោះទុកជាព្រៃការពារសំរាប់គោលបំណងសាសនា វប្បធម៌ ឬការអភិរក្ស ។
ដើមឈើជំនឿសាសនាអាចត្រូវបានសំគាល់ជាពិសេស មិនអនុញ្ញាតឱ្យកាប់រំលំ និងត្រូវកំណត់ក្នុងផែនការការគ្រប់
គ្រងព្រៃសហគមន៍ ។

- **មាត្រា៩៦ :** បុគ្គលដែលបានដាំដើមឈើលើដីកម្មសិទ្ធិឯកជនផ្ទាល់ ឬ លើដីព្រៃរបស់រដ្ឋ ដែលបានប្រគល់សិទ្ធិប្រើ
ប្រាស់ មានសិទ្ធិថែរក្សា អភិវឌ្ឍន៍ប្រើប្រាស់ លក់ និងចែកចាយផលិតផលរបស់ខ្លួនបាន ។
វិធានស្តីពីព្រៃឯកជនត្រូវកំណត់ដោយ ប្រកាសរបស់ក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ដើម្បីជំរុញលើក
ទឹកចិត្តដល់បុគ្គលក្នុងការដាំដុះ និងថែទាំចំការព្រៃឈើ ។

- **មាត្រា៩៧ :** រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ អាចបន្ថយ ឬ មិនយកថ្លៃសួយសារ និង បុព្វលាភ
លើផលអនុផលព្រៃឈើដែលប្រមូលពីព្រៃឈើរដ្ឋ សំរាប់គោលបំណងវិទ្យាសាស្ត្រ ឬដើម្បីបង្កើនការលើកទឹក
ចិត្តសេដ្ឋកិច្ច ចំពោះការប្រើប្រាស់អស់លទ្ធភាពលើផលិតផល ។
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ អាចបន្ថយ ឬ មិនយកថ្លៃសួយសារ និង បុព្វលាភពីសហគមន៍មូលដ្ឋានលើផល អនុផលព្រៃឈើដែលប្រមូលដោយសហគមន៍
មូលដ្ឋានសំរាប់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណី ឬប្រមូលពីព្រៃសហគមន៍ក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសហគមន៍ឡើយ ។

- **មាត្រា៩៨ :** ទោះជាមានលិខិតអនុញ្ញាតិស្របតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះក៏ដោយ ក៏ការកាប់ដើមឈើការ
ប្រមូល ឬ ការដឹកជញ្ជូនផល អនុផលព្រៃឈើក្នុងដែនព្រៃបម្រុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រូវហាមឃាត់ចាប់ពីម៉ោងប្រាំបី
(៨) យប់ ដល់ម៉ោង ប្រាំ (៥) ភ្លឺ ។

- **មាត្រា៩៩ :** បុគ្គលណាដែលបានប្រព្រឹត្តិបទល្មើសព្រៃឈើ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ខូចខាតដល់មជ្ឈដ្ឋានព្រៃឈើ ត្រូវ
ចេញថ្លៃស្តារ ឬជួសជុលការខូចខាត មានលក្ខខណ្ឌដូចដើមឡើងវិញ ។

- **មាត្រា១០០ :** សកម្មភាពទាំងឡាយណាដែលធ្វើឡើងដោយមន្ត្រីអាជ្ញាធរដែនដី មន្ត្រីនគរបាល មន្ត្រីនៃកង
យោធពលខេមរភូមិន្ទ ឬមន្ត្រីអាជ្ញាធរផ្សេងទៀត ដើម្បីធ្វើអន្តរាគមន៍ ផ្តល់ការអនុញ្ញាតដោយផ្ទាល់ ឬ ដោយ
ប្រយោល ជួយដល់អាជីវកម្មព្រៃឈើ និង ធ្វើសកម្មភាពគ្រប់យ៉ាង ផ្ទុយនឹងបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ឬ ធ្វើការគំរាម
កំហែងដល់មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ឬ រាំងស្ទះដល់ការបំពេញភារកិច្ច និងកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ
ត្រូវចាត់ទុកជាបទល្មើស ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសជាប់ពន្ធនាគារពីមួយ (១) ឆ្នាំ ទៅប្រាំ (៥) ឆ្នាំ និង ត្រូវផ្តន្ទាទោស
ពិន័យជាប្រាក់ចំនួនពី ដប់លាន (១០. ០០០.០០០) រៀល ។

- **មាត្រា១០១ :** ចំពោះសកម្មភាពដូចខាងក្រោម ដែលប្រព្រឹត្តិឡើងដោយមន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើត្រូវចាត់ទុកជាបទល្មើស និងត្រូវផ្ដន្ទាទោសជាប់ពន្ធនាគារពី (១) ឆ្នាំ ទៅប្រាំ (៥) ឆ្នាំ និង ត្រូវផ្ដន្ទាទោសពិន័យ ជាប្រាក់ចំនួនពីដប់លាន (១០.០០០.០០០) រៀល ទៅមួយរយលាន (១០០.០០០.០០០) រៀល ។

- ១- ផ្តល់ការអនុញ្ញាតិណាមួយដែលផ្ទុយ និងបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។
- ២- ចូលរួមទាំងស្រុង ឬ ដោយផ្នែក និងដោយផ្ទាល់ក្នុងសកម្មភាពណាមួយនៃអាជីវកម្មព្រៃឈើដែលផ្ទុយ នឹងបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។
- ៣- អនុគ្រោះចំពោះបទល្មើសព្រៃឈើណាមួយ ។
- ៤- ប្រកបរបរអាជីវកម្មណាមួយពាក់ព័ន្ធ នឹងវិស័យព្រៃឈើ ទោះធ្វើជាម្ចាស់ទាំងស្រុងក្តី ជាម្ចាស់ភាគហ៊ុនក្តី ឬ ធ្វើជានិយោជិត ឬអ្នកធានាឱ្យអ្នកដទៃក្តី ក្នុងអំឡុងពេលកំពុងកាន់តំណែង ឬក្នុងអំឡុងពេលមួយ (១) ឆ្នាំ ក្រោយពីការឈប់កាន់តំណែងដោយប្រការណាក៏ដោយ ។
- ៥- មិនបានរាយការណ៍ ឬ មិនបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងចំពោះបទល្មើសព្រៃឈើថ្នាក់ទី ១ ដែលបានកើតក្នុងរង្វង់សមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនទាន់ពេលវេលា ។
- ៦- ធ្វេសប្រហែសដោយចេតនាក្នុងការបំពេញភារកិច្ច ឬផ្តល់ព័ត៌មាននូវរបាយការណ៍ក្លែងបន្លំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលជាមូលហេតុបង្កឱ្យកើតមានបទល្មើសព្រៃឈើថ្នាក់ទី១ ។

៣.៥ ច្បាប់ជលផល ឆ្នាំ ២០០៦

ច្បាប់នេះត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាអនុម័តនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី ៣ ។

មាត្រា ១ : ច្បាប់នេះមានគោលបំណងធានានូវការគ្រប់គ្រងជលផល និងធនធានជលផល ជំរុញកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្ម ផលិតកម្ម និងការកែច្នៃលើកស្ទួយជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងសហគមន៍មូលដ្ឋាន ដើម្បីផលប្រយោជន៍សង្គម សេដ្ឋកិច្ច និងបរិស្ថាន រួមទាំងការអភិរក្សជីវចម្រុះផង ទាំងមរតកវប្បធម៌ធម្មជាតិផង ប្រកបដោយនិរន្តរភាពនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ២ : ច្បាប់នេះមានវិសាលភាពអនុវត្តលើជលផលទាំងអស់ ទាំងប្រភេទជលផលដែលកើតឡើងដោយធម្មជាតិ ទាំងជលផលកែច្នៃ និងទាំងវារីវប្បកម្ម ។

រដ្ឋធានាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានជលផលជាប្រពៃណីរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋានក្រោមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ឬច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៣ : ការគ្រប់គ្រងធនធានជលផល ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចទូទៅនៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។

ការគ្រប់គ្រងព្រៃលិចទឹក និងព្រៃកោងកាង ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវដ្តជីវិតនៃធនធានជលផលត្រូវស្ថិតនៅក្រោមវិសាលភាពនៃច្បាប់នេះ ។

រដ្ឋផ្តល់សិទ្ធិគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិដល់ក្រសួងបរិស្ថានក្រោមបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត និងការកំណត់តំបន់ការពារធម្មជាតិ និងច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិផ្សេងទៀត ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ មានសិទ្ធិសហការធ្វើសកម្មភាពពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ចំពោះ រាល់បទល្មើសជលជល ដែលកើតមាននៅក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ក្រោមការសម្របសម្រួលជាមួយក្រសួងបរិស្ថានស្របតាមបទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី១៤ នៃច្បាប់នេះ ។ សកម្មភាពនេះ នឹងមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដែនសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងបរិស្ថានដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិឡើយ ។

មាត្រា ៩ : ធនធានជលជល មានសេរីរវាងទឹកសាប និងសមុទ្រ ជាសត្វ និងរុក្ខជាតិ មានជីវិត ឬគ្មានជីវិត ជាអាទិ៍ មធ្យមជាតិ សិប្បិសត្វ ថលជលិកសត្វ បាណកសត្វ ឧរស្តសត្វ ថនិកសត្វ សត្វឥតឆ្អឹងកងផ្សេងទៀត ដែលបង្កកំណើតនៅក្នុងទឹក ឬក្នុងសារាយ ស្មៅសមុទ្រ ផ្កាថ្ម ព្រៃលិចទឹកព្រម ទាំងព្រៃកោងកាងជាដើម ។

មាត្រា ២២ : ហាមឃាត់ ការចាក់ចោល ការបោះចោល ការបង្ហូរ ការបាច ពង្រាយទៅក្នុងដែននេសាទនូវកាកសំណល់រឹង ឬរាវ ឬសារធាតុពុល ដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងអនុសញ្ញា ឬសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី ការបំពុលបរិស្ថាន ឬការប្រព្រឹត្តសកម្មភាពដែលធ្វើឱ្យពុល ឬការបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់វារីសត្វ និងវារីរុក្ខជាតិ ។

មាត្រា ២៥ : ការធ្វើទំនប់កាត់ ឬការលុបទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ បឹង ប្រឡាយ អាងទឹក និងអាងធម្មជាតិ ឬការដឹកប្រឡាយរណ្តៅ និងស្រះទ្រង់ទ្រាយធំ ឬការសាងសង់សំណង់ថ្មីនានា ឬ ការបូមទឹកដែលអាចបង្កមហន្តរាយដល់ធនធានជលជលនៅក្នុងដែននេសាទ ត្រូវមានការសិក្សាវាយតម្លៃពីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។

៣.៦ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា_ឆ្នាំ ២០០៧

ច្បាប់នេះត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាអនុម័តនៅថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៦ នីតិកាលទី ៣ ។

- **មាត្រា ១ :** ច្បាប់នេះមានគោលដៅជំរុញឱ្យមានការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង និរន្តរភាពនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីសម្រេចបាននូវការងារអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិងសុខុមាលភាពរបស់ ប្រជាពលរដ្ឋ ។ ច្បាប់នេះកំណត់ :
 - សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនៃអ្នកប្រើប្រាស់ទឹក
 - គោលការណ៍គ្រឹះសំខាន់ៗ សំរាប់ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក
 - ការចូលរួមរបស់សហគមន៍អ្នកប្រើប្រាស់ទឹក ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានទឹកប្រកបដោយនិរន្តរភាព ។
- **មាត្រា ២ :** ក្នុងច្បាប់នេះ ពាក្យបច្ចេកទេសមួយចំនួនមានន័យថា :
 - ទឹក គឺទឹកលើដី ទឹកក្រោមដី និងទឹកក្នុងអាកាស ។
 - ធនធានទឹក គឺសមុទ្រ ទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក ជ្រោះ ជ្រលងដងអូរ បឹង ឬ ត្រពាំង ថ្នក អាងទឹក ។

- ទឹកក្រោមដី គឺទឹកដែលហូរនៅក្រោមដីក្នុងចន្លោះថ្មតូច ធំ និងភាគល្អិតនៃដីដែលផ្លាស់ទីពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត ។
 - ល្បាងទឹកក្រោមដី គឺទឹកក្រោមដីដែលស្ថិតនៅជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងល្បាងធម្មជាតិក្រោមដី ។
 - អាងទន្លេ គឺតំបន់ភូមិសាស្ត្រដែលកំណត់ដោយព្រំប្រទល់ទីជម្រាលនៃប្រព័ន្ធទឹកហូរដោយរាប់បញ្ចូលទាំងទឹកលើដី និងទឹកក្រោមដី ។
 - អាងទន្លេរង គឺផ្នែកមួយនៃអាងទន្លេ ។
 - ទន្លេអន្តរជាតិ គឺទន្លេដែលមានភូមិសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធដល់ទឹកដីប្រទេសចាប់ពីពីរឡើងទៅ ។
 - ច្រាំងទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ ប្រឡាយ បឹងបូ និងអាងទឹក គឺចំណែកដីដែលធម្មតាស្ថិតដោយទឹកនៅក្នុងទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ ប្រឡាយ បឹងបូ និងអាងទឹក ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងដី ថ្ម ឬអង្គធាតុដទៃទៀតដែលជាប់នៅនឹងច្រាំងនោះ ដោយមិនរាប់បញ្ចូលនូវដី ថ្ម ឬ អង្គធាតុដទៃទៀតដែលនៅឆ្ងាយពីច្រាំង និងលិចទឹកម្តងម្កាលនោះទេ ។
 - ឆ្នេរ សមុទ្រ ទន្លេ ស្ទឹង គឺចំណែកដី ឬខ្សាច់ដែលមានសណ្ឋានជម្រាល និងលិចទឹកម្តងម្កាល ។
 - បាតទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ ប្រឡាយ បឹងបូ និងអាងទឹក គឺផ្នែកមួយនៃដីដែលកំណត់ដោយច្រាំងទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ ប្រឡាយ បឹងបូ និងអាងទឹកដែលគ្របដណ្តប់ដោយទឹក ។
 - តម្រូវការសាធារណៈ គឺការផ្គត់ផ្គង់ទឹកនៅតាមទីក្រុង និងជនបទ ការផលិតស្បៀង ការផលិតថាមពលវារីអគ្គិសនី ការបំប្រែវិស័យកសិកម្ម វិស័យឧស្សាហកម្ម វិស័យនាវាចរ និងការរក្សាឱ្យមានការទឹកអប្បបរមាដើម្បីថែរក្សា បរិស្ថាន ជីវិតមនុស្ស ជីវិតមច្ឆាជាតិ និងរុក្ខជាតិនានា ។
 - ការងារទឹក គឺសំណង់ទំនប់ធំ តូច ទំនប់បង្ហូរ ទំនប់បញ្ចូលទឹក ទំនប់ការពារទឹកជនន់ ប្រឡាយដោះទឹកធំ តូច ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព អាងទឹកធំតូច ប្រឡាយនាំទឹក អណ្តូងទឹកគ្រប់ប្រភេទ **ទំនប់វារីអគ្គិសនី** និងសំណង់ដទៃទៀត ដែលបានសាងសង់ក្នុងគោលបំណងបង្ហូរទឹក រក្សាទឹកទុក នាំទឹកយកទឹកប្រើប្រាស់ អភិរក្សការពារធនធានទឹក ដោះទឹកចេញពីតំបន់ដីលិចទឹក ការពារកាត់បន្ថយនូវឥទ្ធិពលទឹកជនន់ និងសង្គ្រោះបន្ទាន់ផ្សេងៗទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងទឹក ។
 - អាជ្ញាប័ណ្ណទឹក គឺប័ណ្ណដែលផ្តល់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ទឹក និងធនធានទឹកឱ្យដល់បុគ្គលគ្រប់រូបដើម្បីធ្វើអាជីវកម្ម និង អភិវឌ្ឍ ។
 - បុគ្គល គឺរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល ទោះក្នុងន័យជាឯកជន ឬសាធារណៈក៏ដោយ ។
- **មាត្រា ៣ :** ទឹក និងធនធានទឹក ជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។
- **មាត្រា ១១ :** បុគ្គលគ្រប់រូបមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានទឹកក្នុងបរិមាណមួយ មិនលើសពីសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ជាមូលដ្ឋានសំរាប់ការ ហូបចុក បោកគក់ ដូត និងតម្រូវការផ្សេងទៀត រួមមានការចិញ្ចឹមសត្វ ការចិញ្ចឹមគ្រី ការស្រោចស្រពសួនច្បារ និងដំណាំ ដោយ ចៀសវាងមិនឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិស្របច្បាប់របស់អ្នកដទៃ ។ តម្រូវការខាងលើនេះ មិនតម្រូវឱ្យសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទឹកឡើយ ។

- **មាត្រា ១២ :** ការបង្ហូរទឹក ការយកទឹក ការប្រើប្រាស់ធនធានទឹក ក្នុងគោលបំណងកសិកម្ម ឬឧស្សាហកម្ម លើសពីកំរិតដែលមាន ចែងក្នុងមាត្រា ១១ និងសំណង់ការងារទឹកដែលពាក់ព័ន្ធ តម្រូវឱ្យមានការសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ឬលិខិតអនុញ្ញាត ។

បែបបទនៃការសុំនេះ នឹងមានចែងនៅក្នុងអនុក្រឹត្យ ។

ការយកខ្សាច់ ដី ឬក្រួស ប្រេងកាត និងឧស្ម័នពីបាតច្រាំង ឆ្នេរសមុទ្រ ឆ្នេរទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ បឹងបួរ តម្រូវឱ្យ មានការសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ។ បែបបទបច្ចេកទេសជលសាស្ត្រដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការងារនេះ នឹងមានចែងលម្អិតនៅ ក្នុងអនុក្រឹត្យ ។

ការលុបទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ បឹងបួរ ប្រឡាយ អាងទឹក និងអាងធម្មជាតិ តម្រូវឱ្យមានការសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ឬលិខិតអនុញ្ញាត ។ បែបបទនៃការសុំនេះ នឹងមានចែងនៅក្នុងអនុក្រឹត្យ ។

ការសាងសង់ស្ថានភ្នំ ធំកាត់ទន្លេ ស្ទឹង កំពង់ផែ ឬសំណង់អគារភ្នំ ធំលើច្រាំង និងឆ្នេរ តម្រូវឱ្យមានការ ឯកភាពផ្នែកបច្ចេកទេសជលសាស្ត្រជាមុន ពីក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយម ។

ការបង្ហូរទឹកពីប្រភពដើមចេញពីទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវមានការអនុញ្ញាត និងយល់ព្រមពីរាជរដ្ឋា ភិបាលកម្ពុជា ដោយមានការអនុម័តយល់ព្រមពីស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ។

- **មាត្រា ១៤ :** មុនពេលផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណទឹកដល់បុគ្គលណាមួយ ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយមត្រូវពិគ្រោះ យោបល់ជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ និងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានលើការប្រើប្រាស់ទឹក និងការសាងសង់សំណង់ការងារទឹក ដែលបុគ្គលនោះស្នើឡើង ។

- **មាត្រា ២២ :** រាល់ការបញ្ចេញចោល ការទុកចោល ឬការរក្សាទុកនូវសារធាតុពុលដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ គុណភាពទឹក និងអាច បង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ ត្រូវតែសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ឬការអនុញ្ញាត ។ ប្រភេទសារធាតុពុលដែលមានចែងខាងលើ និងស្តង់ដារបច្ចេកទេសនៃការបញ្ចេញទឹកសំណល់នឹងមានកំណត់ដោយ អនុក្រឹត្យ ។

រាល់កិច្ចដំណើរការក្នុងមាត្រានេះ ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយមត្រូវពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រសួងពាក់ព័ន្ធនានា ។

- **មាត្រា ២៣ :** ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយម អាចប្រកាសទុកជាតំបន់អាសន្ន ឬជាតំបន់ហាមឃាត់ការប្រើ ប្រាស់ទឹក ក្នុងករណីដែល :

- ទឹកលើដី ឬទឹកក្រោមដីត្រូវបានប៉ះពាល់ផ្នែកបរិមាណ គុណភាព ឬគុណភាពអេកូឡូស៊ី
- ទឹកលើទីជំរាលដែលកំពុងរងការគំរាមកំហែងដោយសកម្មភាពមនុស្ស ឬធម្មជាតិ
- ទឹកដែលបណ្តាលឱ្យប៉ះពាល់ដល់សុខភាពប្រជាពលរដ្ឋ ។

ដែនភូមិសាស្ត្រនៃតំបន់អាសន្ន ឬតំបន់ហាមឃាត់នោះ ត្រូវកំណត់តាមករណីនីមួយៗ ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួង ធនធានទឹក និងឧតុនិយម ។

- មាត្រា ៣២ : រាល់វិវាទដែលពាក់ព័ន្ធការបង្កើត និងដំណើរការសេវាការក្នុងការប្រើប្រាស់ទឹកត្រូវសម្រួលដោះស្រាយដោយក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយម និងក្រសួងពាក់ព័ន្ធ និងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ។
- មាត្រា ៣៥ : រាជរដ្ឋាភិបាលអាចផ្តល់រង្វាន់លើកទឹកចិត្ត ឬភាពអនុគ្រោះផ្សេងៗដល់បុគ្គលទាំងឡាយដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ការបង្កើតបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗ ឬការដំឡើងឧបករណ៍ទំនើបដែលជួយកាត់បន្ថយការសំណល់ និងជួយបង្កើនគុណភាពទឹក ដើម្បីឱ្យការប្រើប្រាស់ទឹកមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។
លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និង បែបបទសំរាប់ការផ្តល់រង្វាន់លើកទឹកចិត្ត ឬភាពអនុគ្រោះផ្សេងៗត្រូវធ្វើឡើងដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយម ។
- មាត្រា ៣៦ : បទល្មើសនឹងបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មដូចតទៅ :
 - ១- ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពីពីររយពាន់ (២០០.០០០) រៀល ដល់ពីរលាន (២.០០០.០០០) រៀល ចំពោះបុគ្គលណាដែល :
 - រំលោភលើលក្ខខណ្ឌនានាដែលមានកំណត់ក្នុងអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ។
 - រារាំងដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ មិនឱ្យមន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ចបំពេញនូវតួនាទីរបស់ខ្លួន ។
 - សង់សំណង់ធារាសាស្ត្រដោយគ្មានអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ។
 - ២- ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពីពីរលាន (២.០០០.០០០) រៀល ដល់ប្រាំលាន (៥.០០០.០០០) រៀល និងឬដាក់ពន្ធនាគារពីមួយ (១) ខែ ដល់ប្រាំមួយ (៦) ខែ ចំពោះបុគ្គលណា :
 - ប្រើប្រាស់ទឹកដោយគ្មានសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ឬ លិខិតអនុញ្ញាត ក្នុងករណីដែលច្បាប់តម្រូវឱ្យមាន ។
 - ជីក ឬខ្ទងអណ្តូងយកទឹកក្រោមដីធ្វើអាជីវកម្ម ដោយគ្មានអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ។ ប្រាក់ពិន័យនេះនឹងឡើងទ្វេដងកាលណាការជីក ឬខ្ទងអណ្តូងបណ្តាលឱ្យមានការស្រុត ឬបាក់ដី ។ ជនល្មើសត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាត ដែលបណ្តាលមកពីការស្រុត ឬបាក់ដីនេះ ។
 - ៣- ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពីប្រាំលាន (៥.០០០.០០០) រៀល ដល់ដប់លាន (១០.០០០.០០០) រៀល និងឬដាក់ពន្ធនាគារពីមួយ (១) ឆ្នាំ ដល់ប្រាំ (៥) ឆ្នាំ ចំពោះបុគ្គលណា :
 - លុបបឹងធម្មជាតិ ស្រះ ត្រពាំង និងអាងទឹកដោយគ្មានលិខិតអនុញ្ញាត ។
 - បង្ហូរចោលទឹកសំណល់ដែលមានជាតិពុលចូលក្នុងប្រភពទឹកដោយគ្មានអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ។
 - ធ្វើសកម្មភាពបំពាននៅក្នុងតំបន់ហាមឃាត់ ។
 - បង្កឧបសគ្គ ឬធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់លំហូរធម្មជាតិនៃទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក អូរ ប្រឡាយ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ។
 - ធ្វើអាជីវកម្មខ្សាច់ ដី ថ្ម និងក្រសពិបាតទន្លេ ស្ទឹង ព្រែក និងច្រាំងដោយគ្មានអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ។
 - ៤- គ្រប់ករណីមិនរាងចាល ត្រូវផ្តន្ទាទោសទ្រេមួយជាពីរ ។
- មាត្រា ៣៧ : បុគ្គលណាដែលបង្កឱ្យមានការខូចខាតដល់សំណង់ការងារទឹកសាធារណៈ នឹងត្រូវទទួលការផ្តន្ទាទោសទៅក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ ជាធរមាន ។

- មាត្រា ៣៩ : បន្ថែមលើទោសប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងមាត្រាខាងលើ ជនល្មើសត្រូវរុះរើចេញនូវប្រភេទសំណង់ ដែលខ្លួនបានសាងសង់ និងរៀបចំជួសជុលទឹកផ្លែឈូឱ្យបានដូចស្ថានភាពដើមវិញ ហើយឧបករណ៍ គ្រឿងចក្រដែល ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើស ត្រូវរឹបអូសជាសម្បត្តិរដ្ឋ ។
- មាត្រា ៤០ : បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់នេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

៣.៧ ច្បាប់ស្តីពីតំបន់ការពារធម្មជាតិ ឆ្នាំ ២០០៧

ច្បាប់នេះត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាអនុម័តនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋ សភាលើកទី ៧ នីតិកាលទី ៣ ។

មាត្រា ១: ច្បាប់នេះកំណត់ក្របខណ្ឌនៃការគ្រប់គ្រងការអភិរក្សនិងការអភិវឌ្ឍតំបន់ការពារធម្មជាតិ។ គោលបំណង នៃច្បាប់នេះគឺធានានូវការគ្រប់គ្រង ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះនិងការធានាប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិប្រកប ដោយ និរន្តរភាព ។

មាត្រា ២: ច្បាប់នេះ មានវិសាលភាពអនុវត្តនៅតំបន់ការពារធម្មជាតិ ដែលកំណត់ដោយបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយ នៃច្បាប់ ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រង ធនធានធម្មជាតិ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រម លេខ នស. រកម.១២៩៦-៣៦ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៦ ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើត និងការកំណត់តំបន់ ការពារ ធម្មជាតិ ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៣ ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើត និងការគ្រប់គ្រងតំបន់បន្ទីប ជីវមណ្ឌលបឹង ទន្លេសាបលេខ នស/រកស/០៤០១/០៧០ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០០១ និងលិខិតបទដ្ឋានច្បាប់ផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៤: ការគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២ នៃច្បាប់នេះត្រង់ស្ថិតនៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ច របស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។ ក្រសួងបរិស្ថានមានរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិជាសេនាធិការសំរាប់គ្រប់គ្រង តំបន់ការពារ ធម្មជាតិ ស្របតាមគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅ របស់ រដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិនីមួយៗ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាស របស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។ ការគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ត្រូវធានានូវសិទ្ធិរបស់សហគមន៍ មូលដ្ឋានជនជាតិដើមភាគតិច និង សាធារណជន ដើម្បី ចូលរួមក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តលើការគ្រប់គ្រង និងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះប្រកបដោយ និរន្តរភាព ។

មាត្រា ៦: មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារនិងអភិរក្សធម្មជាតិមានសិទ្ធិ និងភារកិច្ចសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម :

- ១-យាមល្បាត ត្រួតពិនិត្យជាប្រចាំ ទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើសធនធានធម្មជាតិគ្រប់ប្រភេទនៅក្នុងតំបន់ ការពារ ធម្មជាតិ ។
- ២-ត្រួតពិនិត្យលិខិតអនុញ្ញាត និងឯកសារផ្សេងៗដែលកំណត់ដោយច្បាប់នេះ
- ៣-មានវិធានការទប់ស្កាត់ភ្លើងនេះព្រៃ ក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ
- ៤-ត្រួតពិនិត្យរាល់ការនាំចេញ ការនាំចូលនូវប្រភេទសត្វ រុក្ខជាតិ គ្រាប់រុក្ខជាតិ និងសំណាក ក្នុងតំបន់ការពារ ធម្មជាតិ
- ៥-ធ្វើការអប់រំផ្សព្វផ្សាយ និងសម្របសម្រួល ជាមួយសហគមន៍មូលដ្ឋានជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងដំណើរការរៀបចំ និងការអនុវត្តរបស់សហគមន៍តំបន់ការពារធម្មជាតិ ។ សិទ្ធិ និងភារកិច្ចលំអិតរបស់មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និងអភិ រក្សធម្មជាតិត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៨: ការសុំរៀបចំកែប្រែតំបន់ការពារធម្មជាតិណាមួយត្រូវផ្អែកតាមលទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ គោលបំណងនៃការគ្រប់គ្រង សិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងកត្តាពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត។ ការស្នើសុំរៀបចំកែប្រែតំបន់ការពារធម្មជាតិណាមួយ ត្រូវភ្ជាប់មកជាមួយនូវ :

- ១-ការអធិប្បាយអំពីសារៈសំខាន់ខាងផ្នែកជីវៈចម្រុះ សណ្ឋានដី ភូគព្ភសាស្ត្រ ប្រវត្តិសាស្ត្រ វប្បធម៌ និងការភិរក្សតំបន់ដែលស្នើសុំរៀបចំកែប្រែតំបន់ការពារធម្មជាតិនោះ
- ២-ការអធិប្បាយអំពីលក្ខណៈច្បាប់ នៃតំបន់ដែលស្នើសុំរៀបចំកែប្រែតំបន់ការពារធម្មជាតិ ភ្ជាប់ជាមួយនូវផែនទីមានមាត្រាដ្ឋានកំណត់ច្បាស់លាស់ ដែលបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់អំពី ទីតាំង ព្រំប្រទល់ និងទំហំនៃតំបន់ការពារធម្មជាតិនោះ
- ៣-ការបញ្ជាក់ពីគោលបំណង នៃការគ្រប់គ្រងតំបន់ស្នើសុំរៀបចំ និងការគម្រោងកំហែងចំពោះមុខ
- ៤-ការសិក្សាលើការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ និងដីធ្លី នៅក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ
- ៥-របាយការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃការពិគ្រោះយោបល់ ជាមួយស្ថាប័ន ភាគីពាក់ព័ន្ធ និងតំណាងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានដែលមានទីតាំងនៅក្នុង ឬ ក្បែរតំបន់ស្នើសុំរៀបចំកែប្រែតំបន់ការពារធម្មជាតិ។ ការរៀបចំកែប្រែតំបន់ការពារធម្មជាតិណាមួយ ត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

មាត្រា ២២: រដ្ឋទទួលស្គាល់ និងធានាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាលក្ខណៈប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ជំនឿសាសនារបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងជនជាតិដើមភាគតិច ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ។ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិជា លក្ខណៈប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ តាមតម្រូវការរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងជនជាតិដើមភាគតិច ជាលក្ខណៈគ្រួសារ អាចប្រព្រឹត្តទៅបាននៅក្នុងតំបន់ប្រើប្រាស់ដោយចីរភាព និងតំបន់ភិរក្ស ដោយអនុវត្ត ទៅតាមគោលការណ៍ណែនាំ ដែលកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៣៦: ការកាប់គាស់ ការឈូសឆាយដីព្រៃក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ដើម្បីស្ថាបនាអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈគ្រប់ប្រភេទ ដែលកាត់តាមតំបន់ស្នូល និងតំបន់ភិរក្សត្រូវហាមឃាត់។ ករណីនេះអាចធ្វើទៅបានតែក្នុងតំបន់ប្រើប្រាស់ដោយចីរភាព និងតំបន់សហគមន៍ដោយមានការសម្រេចពីរដ្ឋាភិបាលតាមការស្នើរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៣៨: រាល់ការនាំចេញ ការនាំចូល ឬ ការដោះដូរ ដែលពុំមានលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្ម នូវប្រភេទសត្វ រុក្ខជាតិ គ្រាប់រុក្ខជាតិ ការបង្កាត់ពូជ និងសំណាករបស់ប្រភេទទាំងនោះដែលមានដើមកំណើតនៅក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាមួយប្រទេសដទៃ ត្រូវធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ វិភាគវិនិច្ឆ័យ និងវាយតម្លៃឱ្យបានច្បាស់លាស់ពីរដ្ឋបាលការពារ និងភិរក្សធម្មជាតិនិងត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៤០: ហាមបង្កឱ្យភ្លើងឆេះព្រៃក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ។ ការប្រើប្រាស់ភ្លើងអាចអនុគ្រោះបានចំពោះរដ្ឋបាលការពារ និងភិរក្សធម្មជាតិ ដើម្បីផលប្រយោជន៍រុក្ខវប្បកម្ម ផ្លូវភ្លើង ឬ អនាម័យព្រៃ។ ប្រជាពលរដ្ឋ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងអាជ្ញាធរដែនដីគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់មានកាតព្វកិច្ចចូលរួមសហការក្នុងការថែរក្សា ការពារព្រៃឈើក្នុងការប្រយុទ្ធនឹងស្ថាតភ្លើងឆេះព្រៃ ។

មាត្រា ៤១: តំបន់ការពារធម្មជាតិនីមួយៗ ត្រូវការការពារ និងទប់ស្កាត់នូវរាល់សកម្មភាព ដែលធ្វើឱ្យខូចខាត ឬ ប៉ះពាល់អវិជ្ជមានក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ បណ្តាលមកពីការកាប់គាស់រុករាន ទន្រ្ទានដីព្រៃដោយរំលោភ ការធ្វើអាជីវកម្ម ការបំពុលមជ្ឈដ្ឋានធនធានជីវៈចម្រុះ ភ្លើងនេះព្រៃ ការធ្វើកសិកម្មពនេចរ ការនាំចូលជម្ងឺសត្វល្អិតចង្រៃ និងប្រភេទ រុក្ខជាតិ ឬសត្វរាតត្បាត ។

សកម្មភាពដែលនាំឱ្យខូចខាត ឬ ប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ដែលត្រូវហាមឃាត់ក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិមាន :

- ១- រំកិល ដកចេញ ឬ បំផ្លាញគោលសីមា ឬ សញ្ញាសម្គាល់ព្រំប្រទល់តំបន់ការពារធម្មជាតិ
- ២- ប្រើសិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិខុសពី សិទ្ធិដែលបានទទួលស្គាល់ ឬ បានអនុញ្ញាតដោយច្បាប់
- ៣- កាប់ ផ្តួល រំលំ គ្រូរុក្ខ កាប់បំផ្លាញដើមឈើ ឬ បំពុល ឬ គាស់រម្លើងគល់ឈើ
- ៤- ការចាប់ ប្រមាញ់ ប្រមូលពង កូនសត្វព្រៃ និងសត្វស្លាប តាមគ្រប់រូបភាព
- ៥- ការបំផ្លាញគុណភាពទឹកតាមគ្រប់រូបភាព ការដាក់ថ្នាំបំពុល ការប្រើសារធាតុគីមី ការចោលសំណល់រឹងរាវ ចូលក្នុងទឹក ឬ លើដី ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ឆក់
- ៦- ការស្តុក ការទិញ និងការតាំងលក់សត្វព្រៃ សំណាកសត្វព្រៃគ្រប់ប្រភេទ
- ៧- ការបំផ្លាញវាលស្មៅធម្មជាតិ រុក្ខជាតិធានា និងទីជម្រកសត្វព្រៃ
- ៨- ការលែងសត្វពាហនៈ និងបណ្តើរត្រែប្រមាញ់
- ៩- ការនេសាទដែលផ្ទុយនឹង បទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ការធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ធនធានធម្មជាតិ ទាំងក្នុងដែនសមុទ្រ និងដែន ទឹកសាបព្រៃលិចទឹកព្រៃកោងកាង ផ្តាច់ និងស្មៅសមុទ្រ
- ១០- ការបង្កើតមូលដ្ឋាននិងកែច្នៃខ្លឹមច័ន្ទន៍ ដើមប្រេះព្រៅ រំលិវឃ្យុត ឬអនុផលព្រៃឈើផ្សេងទៀត និងការធ្វើវារី វប្បកម្មទឹកសាប ទឹកប្រៃ ដែលផ្ទុយនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់និងបច្ចេកទេសដែលនាំដល់ការបំពុល ឬ បំផ្លាញ មជ្ឈដ្ឋានជីវៈចម្រុះ និង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ។

មាត្រា ៤២: ហាមឃាត់ការកែច្នៃផលអនុផលធនធានធម្មជាតិ ការបង្កើត និងដំណើរការមូលដ្ឋានរោងអារ ជ្រៀកឈើ រោងចក្រកែច្នៃឈើសិប្បកម្មកែច្នៃផល អនុផលធនធានធម្មជាតិ និងឡគ្រប់ប្រភេទ ក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ។

មាត្រា ៤៤: ដើម្បីកាត់បន្ថយជាអតិបរមានូវហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គម និងសម្រេចឱ្យបាននូវគោលបំណង យុទ្ធសាស្ត្រ នៃការគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ រាល់គម្រោងអភិវឌ្ឍ ឬវិនិយោគក្នុងតំបន់ប្រើប្រាស់ដោយចីរភាព និង តំបន់សហគមន៍ ក្រសួងបរិស្ថានត្រូវធ្វើការសិក្សាវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមជាមុនដោយសហការ ជាមួយ ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ។ នីតិវិធីនៃការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមសម្រាប់គម្រោង ឬសកម្មភាព ណាមួយ ត្រូវអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និង សង្គម ។

មាត្រា ៤៥: បទល្មើសធនធានធម្មជាតិក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចរិតពិសេសដូចបាន ចែងក្នុងច្បាប់នេះ ។ មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ បំពេញភារកិច្ចជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងជាភ្នាក់ងារនគរ បាលយុត្តិធម៌ មានសមត្ថកិច្ចសើបអង្កេត ស្រាវជ្រាវ បង្ក្រាប ទប់ស្កាត់បទល្មើសធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងរង្វង់ដែនសមត្ថកិច្ច របស់ខ្លួន និងកសាងសំណុំរឿងបញ្ជូនទៅតុលាការ ។ ប្រតិបត្តិការរបស់មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ ក្នុងតំបន់

ការពារធម្មជាតិដែលបានទទួលនីតិសម្បទាជាមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងជាភ្នាក់ងារនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវអនុវត្តស្របតាម ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ បន្ទាប់ពីសាលក្រម ឬ សាលដីកាចូលជាស្ថាពរ វត្តមាន ដែលបានរឹបអូស ទុកជាសម្បត្តិរដ្ឋត្រូវចាត់ចែងតាមនីតិវិធីដោយរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ នៃក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៥១: មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិដែលមានសមត្ថកិច្ចមានសិទ្ធិផ្អាកសកម្មភាពទាំងមូល ឬ មួយផ្នែក ជាបណ្តោះអាសន្នរបស់បុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តល្មើស និងបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ឬ បំពានលើកិច្ចសន្យារហូតដល់ដំណោះ ស្រាយនៃវិវាទត្រូវបានបញ្ចប់ ។

មាត្រា ៥៣: ទណ្ឌកម្ម នៃបទល្មើសធនធានធម្មជាតិក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិមាន ទោសដាក់ពន្ធនាគារ ទោសពិន័យ ដោយតុលាការ ពិន័យអន្តរការណ៍ រឹបអូសវត្ថុតាង ជួសជុលស្ថានភាពខូចខាត ព្រមាន ព្យួរដកហូតលិខិតអនុញ្ញាត ឬ លុបកិច្ចសន្យា។ ការព្យួរ ការដកហូតលិខិតអនុញ្ញាត ឬ ការលុបកិច្ចសន្យា ជាសិទ្ធិរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថាន។ ការពិន័យអន្តរការណ៍លើបទល្មើសធនធានធម្មជាតិការជួសជុលស្ថានភាពខូចខាតនិងការព្រមានជាសមត្ថកិច្ចរបស់មន្ត្រីរដ្ឋ បាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ ។ ក្នុងករណីជនល្មើសមិនព្រមបង់ប្រាក់ពិន័យអន្តរការណ៍ ឬ ធ្វើការជួសជុលស្ថានភាព ខូចខាត មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ ត្រូវកសាងសំណុំរឿងបទល្មើសបញ្ជូនទៅតុលាការ ។ ការរឹបអូស វត្ថុតាង ជាសមត្ថកិច្ចរបស់មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ ឬ តុលាការ អាស្រ័យទៅតាមករណីនីមួយៗ ដែល បានកំណត់ក្នុងច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៦០: ត្រូវផ្តន្ទាទោសជាបទល្មើសធនធានធម្មជាតិថ្នាក់ទី ២ និងរឹបអូសវត្ថុតាងជាសម្បត្តិរដ្ឋចំពោះជន ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ ដូចខាងក្រោម :

- ១-ប្រើប្រាស់សារធាតុពុលគ្រប់ប្រភេទដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ធនធានធម្មជាតិ
- ២-ធ្វេសប្រហែសបង្កឱ្យមានភ្លើងឆេះព្រៃ
- ៣-យាយី បំផ្លាញជម្រកពង កូនកន្លែងបន្តពូជសត្វព្រៃ និងមច្ឆជាតិ .
- ៤-កាប់បំផ្លាញរុក្ខជាតិក្នុងតំបន់ស្តារប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីឡើងវិញ
- ៥-ប្រើប្រាស់ឧបករណ៍នានា ដែលបង្កការរំខានដោយសម្លេង រំញ័រ រលក និង ផ្សែង
- ៦-លាក់បាំង ធ្វើឱ្យបាត់បង់ ឬធ្វើឱ្យខូចខាតវត្ថុតាងនៃបទល្មើស
- ៧-ប្រមូលផ្តុំឈើព្រៃ តាមវិធីកាប់រំលំដើម
- ៨-កម្ទេច ផ្តាស់ប្តូរ លុបបំបាត់ ឬ ធ្វើឱ្យខូចខាតផ្នែកសញ្ញាគ្រប់ប្រភេទ
- ៩-បោះបង្គោលហ៊ុមព័ទ្ធ ដាក់សញ្ញាសម្គាល់ ក្នុងគោលបំណងកាន់កាប់ជាកម្មសិទ្ធិ ។ ក្នុងករណីមិនរាងចាល ត្រូវផ្តន្ទា ទោសទ្រង់ ។

មាត្រា ៦១: ត្រូវផ្តន្ទាទោស ជាបទល្មើសធនធានធម្មជាតិថ្នាក់ទី ៣ និងរឹបអូសវត្ថុតាងជាសម្បត្តិរដ្ឋ ចំពោះជនដែល បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ ដូចខាងក្រោម ៖

- ១-ធ្វើឱ្យខូចខាត ឬ ប្រែប្រួលសភាពដើម រំកិល ឬបង្កិតបង្កោលព្រំប្រទល់ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់គ្រប់ គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ

- ២-ការបង្កើតមូលដ្ឋានកែច្នៃផល អនុផលធនធានធម្មជាតិគ្រប់ប្រភេទ
- ៣-កែច្នៃខ្លឹមចំនួន ម្រះព្រៅ វាលរំលោភ និងចម្រាយរុក្ខជាតិផ្សេងទៀត
- ៤-កាប់ គ្រុវ ចង រឹត គាស់រម្លើង កាប់រំលំ ប្រមូល បំផ្លាញ រុក្ខាភារ និងធ្វើសន្និធិរុក្ខជាតិដែលរងគ្រោះថ្នាក់ ឬ មានដោយកម្រ និងជិតផុតពូជដែលបានកំណត់ដោយប្រកាសក្រសួងបរិស្ថាន
- ៥-ចាប់ដោយដាបអន្ទាក់ ខ្នារ អង្កប់ បន្លឹង លប់ ដោយបង្កៃ ឬ ដោយប្រមាញ់ដែលធ្វើឱ្យបូសបំពុល សម្លាប់ នាំចេញ ប្រមូលពង និងកូនសត្វព្រៃ គ្រប់ប្រភេទ ដែលកំពុងរងគ្រោះថ្នាក់មានដោយកម្រ និងជិតផុតពូជ ដែល បានកំណត់ដោយប្រកាសក្រសួងបរិស្ថាន
- ៦-ប្រើប្រាស់អាវុធជាតិផ្ទុះ ជាតិគីមី ថ្នាំពុល គ្រឿងឆក់ ធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ធនធានធម្មជាតិ
- ៧-រារាំង បង្កគ្រោះថ្នាក់ របួសស្នាម ដល់មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និងអភិរក្ស ធម្មជាតិ ក្នុងការចុះអនុវត្តមុខនាទី និងភារកិច្ចរបស់ខ្លួន
- ៨-ក្លែងបន្លំដោយប្រើប្រាស់ ឯកសណ្ឋាន ផ្លាកសញ្ញាសម្គាល់ ឬ ឋានន្តរសក្តិរបស់មន្ត្រីរដ្ឋបាលការពារ និង អភិរក្សធម្មជាតិ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពល្មើស
- ៩-ក្លែងបន្លំលិខិតបទដ្ឋានរបស់ស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចដើម្បីធ្វើសកម្មភាពល្មើស
- ១០-បំផ្លិចបំផ្លាញបង្គោលព្រំប្រទល់ ស្ពាន លូ ផ្លូវ អគារ ទីស្នាក់ការ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ។ ក្នុងករណីមិន រាងចាលត្រូវទទួលផ្ដន្ទាទោសទ្វេដង ។

៣.៨ អនុក្រឹត្យ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក ឆ្នាំ ១៩៩៩

អនុក្រឹត្យលេខ ២៧ អនក្រ.បក ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ០៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។

អនុក្រឹត្យនេះ :

- មានគោលដៅ កំណត់ការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយការបំពុលទឹកនៅតាមតំបន់ទឹក សាធារណៈ សំដៅធានាបានការការពារសុខភាពមនុស្ស និងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ
- មានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះរាល់ប្រភពបំពុល និងរាល់សកម្មភាពទាំងឡាយ ដែលបង្កឱ្យមានការបំពុលទឹកនៅ តាមតំបន់ទឹកសាធារណៈ ។
- ឧបសម្ព័ន្ធ១ : ប្រភេទសារធាតុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់
- ឧបសម្ព័ន្ធ២ : កំរិតកំណត់ស្តង់ដារនៃការបញ្ចេញសំណល់រាវ ពីប្រភពបំពុលចូលទៅក្នុងតំបន់ទឹកសាធារណៈ ឬ ទៅក្នុង ប្រព័ន្ធបណ្តាញលូ
- ឧបសម្ព័ន្ធ៣ : ប្រភេទនៃប្រភពបំពុល ដែលតម្រូវឱ្យមានការសុំអនុញ្ញាតពីក្រសួងបរិស្ថាន មុននឹងបញ្ចេញចោលនូវ សំណល់រាវរបស់ខ្លួន ឬ ដឹកទៅទីដទៃ
- ឧបសម្ព័ន្ធ៤ : កំរិតកំណត់ស្តង់ដារគុណភាពទឹក នៅតាមតំបន់ទឹកសាធារណៈ សំរាប់អភិរក្សជីវៈចម្រុះ នៅក្នុងទឹក
- ឧបសម្ព័ន្ធ៥ : កំរិតកំណត់ស្តង់ដារគុណភាពទឹក នៅតាមតំបន់ទឹកសាធារណៈ សំរាប់ការពារសុខភាពសាធារណៈ ។

៣.៩ អនុក្រឹត្យ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ឆ្នាំ ១៩៩៩

អនុក្រឹត្យលេខ ៣៦ អនក្រ.បក ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។

អនុក្រឹត្យនេះ :

- មានគោលដៅកំណត់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ប្រកបដោយលក្ខណៈបច្ចេកទេសសមស្រប និង ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព សំដៅធានាបាននូវការការពារសុខភាពសាធារណៈ គុណភាពបរិស្ថាន និងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ
- មានវិសាលភាពអនុវត្ត ចំពោះរាល់សកម្មភាពបោះចោល ទុកដាក់ ស្តុក ប្រមូល ដឹកជញ្ជូន កែច្នៃ និងបញ្ចេញចោល សំរាម និង សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ មានភ្ជាប់ជាមួយនូវឧបសម្ព័ន្ធ ដែលកំណត់នូវប្រភេទសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ។

៣.១០ អនុក្រឹត្យ ស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ឆ្នាំ ១៩៩៩

អនុក្រឹត្យលេខ ៧២ អនក្រ.បក ស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ អនុក្រឹត្យនេះមានគោលដៅ :

- កំណត់ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន លើរាល់គម្រោង និងសកម្មភាពរបស់ឯកជន ឬ សាធារណៈ ហើយត្រូវបានពិនិត្យ និងវាយតម្លៃដោយក្រសួងបរិស្ថានមុននឹងដាក់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេច
- កំណត់ប្រភេទ និងទំហំគម្រោង សកម្មភាពដែលបានស្នើឡើង ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និង កំពុងដំណើរការ ទាំងឯកជន ទាំងសាធារណៈ ដែលត្រូវវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- បំផុសឱ្យមានការចូលរួមពីសាធារណជន ក្នុងកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ព្រមទាំងទទួលយកមតិយោបល់មកធ្វើការពិចារណាក្នុងកិច្ចដំណើរការអនុម័តគម្រោង ។

៣.១១ អនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ឆ្នាំ ២០០៣

អនុក្រឹត្យលេខ/១៩ អនក្រ.បក ស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច អនុម័តនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ២០០៣ ដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ។

- មាត្រា ១ : អនុក្រឹត្យនេះ កំណត់នីតិវិធី លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និង យន្តការសំរាប់ធ្វើការផ្តល់សម្បទានដីសង្គមកិច្ចដើម្បីសង់នៅដ្ឋាន ឬ/និងដើម្បីធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ ។
- មាត្រា ២ : ពាក្យទាំងឡាយខាងក្រោមនេះ មានន័យដូចតទៅ :
 - សម្បទានដីសង្គមកិច្ចគឺជាយន្តការផ្ទេរដីឯកជនរបស់រដ្ឋតាមផ្លូវច្បាប់សំរាប់គោលបំណងសង្គមកិច្ចដល់ជនក្រីក្រដែលខ្វះខាតដីសំរាប់ សង់នៅដ្ឋាន ឬ/និងធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ
 - ដីសម្បទានសង្គមកិច្ច គឺជាដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃសម្បទានដីសង្គមកិច្ច
 - ការធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ សំដៅសកម្មភាពដាំដំណាំឬចិញ្ចឹមសត្វជាលក្ខណៈគ្រួសារដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការជាមូលដ្ឋាន ។
- មាត្រា ៣ : ដីសម្បទានសង្គមកិច្ច អាចត្រូវផ្តល់ឱ្យសំរាប់គោលដៅសង្គមកិច្ចដោយអនុលោមតាមគោលដៅណាមួយ ឬ គោលដៅច្រើន ដូចមានខាងក្រោមនេះ :
 - ១- ផ្តល់ដី ដល់គ្រួសារក្រីក្រដែលគ្មានទីលំនៅសំរាប់សង់នៅដ្ឋាន ។
 - ២- ផ្តល់ដី ដល់គ្រួសារក្រីក្រសំរាប់ធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ ។

- ៣- ផ្តល់ដី ដល់គ្រួសារដែលត្រូវផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅបណ្តាលមកពីការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈសំរាប់ការគាំទ្រទៅដ្ឋានជាថ្មី ។
- ៤- ផ្តល់ដី ដល់គ្រួសារដែលរងគ្រោះដោយគ្រោះធម្មជាតិ ។
- ៥- ផ្តល់ដី ដល់គ្រួសារមាតុភូមិនិរន្តរ៍ ។
- ៦- ផ្តល់ដី ដល់យោធិនរំសាយ និងគ្រួសារយុទ្ធជនពលី ពិការ ។
- ៧- ជួយសម្រួល ដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ។
- ៨- ជួយសម្រួល ដល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ដោយផ្តល់ដីឡូត៍ដល់កម្មករចំការធំៗសំរាប់សង់លំនៅដ្ឋាន ឬសំរាប់ធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ ។
- ៩- អភិវឌ្ឍតំបន់ដែលពុំទាន់ត្រូវបានអភិវឌ្ឍសមស្រប ។

មាត្រា ៤ : កម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចមាន :

- កម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋាន
- កម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិ ។

មាត្រា ៦ : ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ត្រូវបញ្ជូនផែនការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋាន តាមរយៈក្រុមការងារថ្នាក់ស្រុក ខណ្ឌ ទៅគណៈកម្មាធិការប្រើប្រាស់ និង បែងចែកដីថ្នាក់ខេត្ត ក្រុង ដើម្បីសុំការសម្រេចយល់ព្រម ។ គណៈកម្មាធិការប្រើប្រាស់ និង បែងចែកដីថ្នាក់ខេត្ត ក្រុងអាចផ្តល់ការសម្រេចយល់ព្រមលើផែនការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋានប្រសិនបើ ផែនការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចនោះ ត្រឹមត្រូវតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលបានកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យនេះ និងប្រសិនបើពិនិត្យឃើញថា ដីនោះជាដីឯកជនរបស់រដ្ឋដែលនៅទំនេរហើយសមស្របសំរាប់ផែនការសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ។

គណៈកម្មាធិការប្រើប្រាស់ និងបែងចែកដីថ្នាក់ខេត្ត ក្រុង ត្រូវជូនដំណឹង ដល់គណៈកម្មាធិការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិអំពីផែនការនីមួយៗ ដែលគណៈកម្មាធិការប្រើប្រាស់ និងបែងចែកដីថ្នាក់ខេត្ត ក្រុងបានផ្តល់ការសម្រេចយល់ព្រម ។

គណៈកម្មាធិការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិ អាចពិនិត្យកែសម្រួលផែនការ ឬ លុបចោលសេចក្តីសម្រេចយល់ព្រមរបស់គណៈកម្មាធិការប្រើប្រាស់ និង បែងចែកដីថ្នាក់ខេត្ត ក្រុង ក្នុងរយៈពេលហុកសិប (៦០) ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃបានទទួលផែនការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចនេះ ប្រសិនបើ:

- ក- ផែនការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចនោះ មិនស្របនឹងអាទិភាពនៃការប្រើប្រាស់ដីថ្នាក់ជាតិ មានកំហុសបច្ចេកទេស ឬរំលោភបញ្ញត្តិ ទាំងឡាយនៃអនុក្រឹត្យនេះ ឬច្បាប់ផ្សេងទៀត ។
 - ខ- ផែនការដែលបានយល់ព្រម មិនស្របនឹងលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ នៃកម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់ជាតិ ។
- បន្ទាប់ពីបានការយល់ព្រម ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ដោយមានជំនួយបច្ចេកទេស ពីក្រុមការងារថ្នាក់ស្រុកខណ្ឌ ជាអ្នកអនុវត្តកម្មវិធីសម្បទានដី សង្គមកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។ ផែនការសម្បទានដីសង្គមកិច្ចថ្នាក់មូលដ្ឋាន ដែលបានទទួលការសម្រេចយល់ព្រមរួចហើយ ត្រូវបើកចំហជាសាធារណៈ នៅសាលាឃុំ សង្កាត់ពាក់ព័ន្ធនៅគណៈកម្មាធិការ ប្រើប្រាស់ និងបែងចែកដីថ្នាក់ខេត្ត ក្រុង និង នៅគណៈកម្មាធិការសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ថ្នាក់ជាតិក្នុងអំឡុងពេលម៉ោងធ្វើការ ។